

Ministarstvo
finansija

Adresa: ul. Stanka Dragojevića 2,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 242 835
fax: +382 20 224 450
www.mif.gov.me

Br: 05-02-430/25-18997/2

Podgorica, 11.06.2025. godine

Za: MINISTARSTVO ENERGETIKE I RUDARSTVA, Rimski trg 46

gospodinu, mr Admiru Šahmanoviću, ministru

Predmet: Mišljenje na Nacrt zakona o prekograničnim energetske infrastrukturnim projektima

Veza: Vaš akt broj: 01-011/25-368/4 od 26.05.2025. godine i 01-011/25-368/4 od 09.06.2025. godine

Poštovani gospodine Šahmanoviću,

Povodom *Nacrta zakona o prekograničnim energetske infrastrukturnim projektima*, Ministarstvo finansija daje sledeće:

MIŠLJENJE

Predloženim zakonom treba da se riješi problem neefikasne realizacije prekograničnih energetske infrastrukturnih projekata, koji su od posebnog značaja za Crnu Goru, ugovorne strane Energetske zajednice i članice Evropske unije, a koji se manifestuje u dugotrajnim i nepredvidivim postupcima izdavanja dozvola, nedostatku koordinacije između državnih organa, nedovoljnoj transparentnosti postupaka i učešća javnosti. Posebno treba istaći da će donošenjem ovog Zakona Crna Gora ispuniti svoju zakonsku obavezu iz Ugovora o Energetskoj zajednici i doprinijeti zatvaranju mjerila u procesu pristupanja EU.

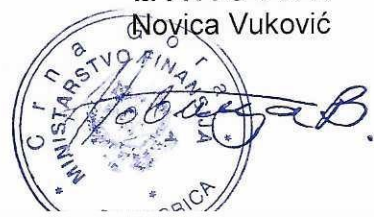
Na tekst Nacrta zakona i Izvještaj o analizi uticaja propisa, sa aspekta implikacija na poslovni ambijent, nemamo primjedbi.

Uvidom u dostavljeni materijal i Izvještaj o analizi uticaja propisa, navedeno je da za implementaciju Nacrta zakona o prekograničnim energetske infrastrukturnim projektima, nijesu potrebna finansijska sredstva iz budžeta države. S obzirom da se propis odnosi na prekogranične infrastrukturne projekte, projekti se finansiraju iz sredstava energetske subjekata i njihovih kreditnih zaduženja, kao i sredstava EU fondova. Kako je navedeno usvajanjem propisa nije predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proisteći finansijske obaveze, kao ni implementacijom propisa ne proizilaze međunarodne finansijske obaveze.

Shodno navedenom, Ministarstvo finansija sa aspekta budžeta, nema primjedbi na dostavljeni *Nacrt zakona o prekograničnim energetske infrastrukturnim projektima*.

S poštovanjem,

MINISTAR
Noyica Vuković

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA	
PREDLAGAČ PROPISA	Ministarstvo energetike i rudarstva
NAZIV PROPISA	Nacrt zakona o prekograničnim energetskim infrastrukturnim projektima
1. Definisanje problema - Koje probleme treba da riješi predloženi akt? - Koji su uzroci problema? - Koje su posljedice problema? - Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri? - Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa ("status quo" opcija)?	
Programom rada Vlade Crne Gore za 2023. godinu planirano je donošenje Predloga Zakona o prekograničnim energetskim infrastrukturnim projektima, koji je trebao da bude usklađen sa Regulativom (EU) 347/2013 o smjernicama za transevropsku energetsku infrastrukturu. Riječ je o kontinuiranoj zakonskoj obavezi Crne Gore: u skladu sa Odlukom Savjeta ministara 2015/09/MC-EnC, Regulativa (EU) 347/2013 je ugrađena u Energetsku zajednicu i Crna Gora je imala zakonsku obavezu da transponuje i implementira Regulativu do 1. januara 2017. godine. Međutim, stupila je 2022. godine na snagu nova TEN-E Regulativa (EU) 2022/869 o smjernicama za transevropsku energetsku infrastrukturu kojom je ukinuta Regulativa (EU) 347/2013, pa se pojavila potreba za doradom postojećeg Nacrta predmetnog zakona. Naime, Regulativa (EU) 2022/869 prilagođena na nivou Energetske zajednice, kao i odluka o obavezi njenog transponovanja i implementacije, donijeta je na sastanku Savjeta ministara Energetske zajednice u decembru 2023. godine. Crna Gora ima zakonsku obavezu da transponuje i implementira Regulativu do 31. decembra 2024. godine. Predloženim zakonom treba da se riješi problem neefikasne realizacije prekograničnih energetskih infrastrukturnih projekata, koji su od posebnog značaja za Crnu Goru, ugovorne strane Energetske zajednice i članice Evropske unije, a koji se manifestuje u dugotrajnim i nepredvidivim postupcima izdavanja dozvola, nedostatku koordinacije između različitih državnih organa, nedovoljnoj transparentnosti postupaka i učešća javnosti, itd. Posebno treba istaći da će donošenjem ovog Zakona Crna Gora ispuniti svoju zakonsku obavezu iz Ugovora o Energetskoj zajednici i doprinijeti zatvaranju mjerila u procesu pristupanja EU. Uzroci problema proizilaze iz činjenice da važećim zakonima nije uređen način realizacije prekograničnih energetskih infrastrukturnih projekata, kao i da svaka država ima drugačiji pravni okvir koji reguliše ovakve projekte. Usvajanjem zakona i transponovanjem Regulative, koja je direktno primenljiva za države članice EU, postupak izdavanja dozvola za prekogranične energetske infrastrukturne projekte bio bi pokriven istim pravilima kao u državama članicama EU i drugim ugovornim stranama Energetske zajednice. Glavne posljedice problema su nepostojanje adekvatnih uslova za uspješnu i blagovremenu realizaciju prekograničnih energetskih infrastrukturnih projekata, što utiče na gubitak potencijalnih investicija, usporavanje ekonomskog razvoja, povećanje zavisnosti od uvoza energije, kao i odlaganje ostvarivanja ciljeva u oblasti zaštite životne sredine. Zbog nepostojanja propisa i različitih pravnih okvira kojim se uređuje realizacija prekograničnih energetskih infrastrukturnih projekata, oštećena je država Crna Gora, ugovorne strane Energetske zajednice i članice Evropske unije. Takođe, oštećeni su i nosioci projekta, poput operatora prenosnog sistema, operatora distributivnog sistema i sl., zbog nepostojanja uslova za efikasnu realizaciju njihovih projekata.	

Kako navedeni problemi ne bi u narednom periodu bili izraženi u još većoj mjeri, te shodno preuzetim obavezama Crne Gore u ispunjavanju završnih mjerila za pregovaračko poglavlje 21 – Trans-evropske mreže, neophodno je donijeti predloženi propis.

2. Ciljevi

- Koji ciljevi se postižu predloženim propisom?
- Navesti usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo.

Predloženim propisom postiže se usklađivanje sa Regulativom (EU) 2022/869 o smjernicama za transevropsku energetska infrastrukturu inkorporiranu u Energetskoj zajednicu Odlukom Ministarskog saveta 2023/02/MC-EnC od 14.12.2023. koja se primjenjuje na projekte od interesa za Energetsku zajednicu (između Crne Gore i Ugovornih strana Energetske zajednice), kao i pojedine odredbe Evropske Regulative (EU) 2022/869 primjenljive na projekte od zajedničkog interesa (između država članica EU i Crne Gore). Postiže se, takođe, i obezbjeđivanje odgovarajućih uslova za efikasnu realizaciju prekograničnih energetskih infrastrukturnih projekata.

Navedeni ciljevi su u potpunosti usklađeni sa strateškim dokumentima: Energetska politika Crne Gore do 2030. godine i Strategija razvoja energetike Crne Gore do 2030. godine.

3. Opcije

- Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba razmatrati "status quo" opciju i preporučljivo je uključiti i neregulatornu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog propisa).
- Obrazložiti preferiranu opciju?

ne postoji pravni i regulatorni okvir koji upravlja prekograničnim projektima energetske infrastrukture kako je propisano Regulativom (EU) 2022/869 i da ne postoji efikasan i djelotvoran postupak dobijanja dozvola koji bi mogao biti koordinisan sa državama članicama EU i Ugovornim stranama Energetske zajednice.

Rješavanje identifikovanih problema i uspostavljanje takvog okvira na nacionalnom nivou, kao i obezbjeđivanje poštovanja obaveza Crne Gore prema Energetskoj zajednici i napredovanje u procesu pristupanja EU nije moguće bez usvajanja Nacrta zakona. Rješavanje problema takođe nije moguće bez koordinisane akcije i uvođenja nacionalnog nadležnog tijela koje će koordinirati dozvole za takve prekogranične projekte.

Ako se status quo održi, dobijanje PECE i PMI statusa prekograničnih energetskih infrastrukturnih projekata i rad na izdavanju dozvola za takve projekte rizikuju da budu odloženi. Mehanizmi predviđeni Nacrtom zakona su se pokazali efikasnim unutar EU, koja je ažurirala i poboljšala prvobitnu regulativu o infrastrukturi iz 2013. godine i zamijenila je regulativom iz 2022. godine koja se prenosi sa Nacrtom zakona.

Usvajanje novog zakona i njegova primjena su preduslov, ne samo za obezbjeđivanje kredibiliteta i povjerenja susjednih država članica EU i ugovornih strana za razvoj takvih projekata, već i za pristup kreditima i grantovima, posebno CEF (Instrument za povezivanje Evrope) mehanizmu na koji Crna Gora ranije nije imala pristup.

Usvajanje Nacrta zakona omogućava usklađivanje sa regulativom i praksama EU i stvara osnovu za ispunjavanje obaveza prema Ugovoru o Energetskoj zajednici. U isto vrijeme, usvajanje i dosljedna primjena zakona stvara uslove za pristup značajnim finansijskim sredstvima.

Problemi se mogu riješiti i postavljeni ciljevi ispuniti isključivo donošenjem predloženog propisa, iz prethodno navedenih razloga. Takođe, potrebno je ponovo istaći da je donošenje ovog propisa pravna obaveza Crne Gore prema Ugovoru o osnivanju Energetske zajednice, te jedno od završnih mjerila za pregovaračko poglavlje 21 – Trans-evropske mreže.

4. Analiza uticaja

- Na koga će i kako će najvjerovatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektne.
- Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima).
- Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti.

- Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija.
- Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.

Rješenja u propisu će imati višestruki pozitivni uticaj. Prvo, na državu zbog stvaranja boljih uslova za realizaciju energetske infrastrukturnih projekata od posebnog značaja za Crnu Goru. Drugo, na nosioce projekta, odnosno investitore zbog mogućnosti da brže i efikasnije realizuju projekte – u istom vremenskom okviru i pod istim pravilima kao u državama članicama Evropske unije i ugovornim stranama Energetske zajednice. Treće, na jačanju energetske povezanosti Crne Gore sa susjednim državama i evropskim energetskim tržištem, čime će se olakšati realizacija zajedničkih energetske projekata i doprinijeti postizanju ciljeva Energetske zajednice i Evropske unije u oblasti energetike. Takođe, usvajanje ovog zakona će osigurati usklađenost sa relevantnim propisima Evropske unije i Energetske zajednice, omogućiti lakši pristup sredstvima iz fondova Evropske unije (po prvi put CEF – Instrumentu za povezivanje Evrope) i učvrstiti poziciju Crne Gore kao pouzdanog partnera u regionu. Neposredni pozitivni uticaji sprovođenja Nacrta zakona odnose se na cijelo društvo i omogućavaju pojednostavljen postupak za projekte koji su od strateškog značaja za Crnu Goru.

Primjena propisa može izazvati neznatne troškove za građane i privredu. Stvarni troškovi će zavistiti od konkretnih prekograničnih infrastrukturnih projekata, koji da bi dobili PECEI ili PMI status moraju proći proces selekcije na nivou EU, tj. nivoa Energetske zajednice. Međutim, analiza troškova i koristi prati svaki takav projekat, a projekat se odobrava od strane evropskih i grupa Energetske zajednice u unaprijed definisanom postupku samo na osnovu analize troškova i koristi i podrške od strane države da takav projekat donosi više koristi nego troškova. Finansiranje tih projekata će se vršiti putem kredita i bespovratnih sredstava, uključujući po prvi put pristup CEF finansiranju EU. Nacionalno regulatorno tijelo će odlučiti o nivou finansiranja preko mrežnih tarifa operatera sistema i plaćanja od strane krajnjih kupaca ukoliko prihod od zagušenja i drugo finansiranje nisu dovoljni. Pristupačnost mrežnih tarifa takođe će ocijeniti nacionalno regulatorno tijelo. Dakle, pozitivne koristi koje prevazilaze troškove za svaki specifičan projekat će biti uspostavljeni i dokazani unaprijed. Donošenje Nacrta zakona donosi benefite koji su suštinski poboljšanje trenutne situacije u Crnoj Gori koja nema nacionalna pravila za izdavanje dozvola za ovako važne prekogranične projekte energetske infrastrukture.

Donošenje propisa će uticati na jačanje energetske povezanosti i povećanje sigurnosti snabdijevanja energijom, što opravdava neznatne troškove koje će izazvati.

Propisom se podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija, posebno za nove energetske projekte kao što su skladišta, vodonik, integracija obnovljivih izvora energije itd.

Ovaj propis neće izazvati značajnija administrativna opterećenja i doprinijeće smanjenju postojećih biznis barijera, prije svega zbog činjenice da se postojeće procedure za izgradnju, ekološka pravila i sl. ne mijenjaju, već će se primjenjivati na jednostavniji i efikasniji način, uz koordinaciju nacionalnog nadležnog organa koji će biti jedina kontakt tačka za nosioce projekta uz podršku Ministarstva energetike. S obzirom da Crna Gora već ima iskustva sa PECEI i PMI projektima, Nacrt zakona ne uključuje suštinske ili strožije obaveze za operatere sistema ili administrativne vlasti, već umjesto toga pojednostavljuje njihov rad na ovim projektima. Štaviše, pošto nikada nema više od jednog ili dva projekta koji dobijaju PECEI/PMI status svake druge godine, ne očekuje se da će opterećenje Ministarstva značajno porasti. Implementacija predloženog zakona će povećati administrativno opterećenje, ali ne do te mjere da bi to moglo ugroziti poslovanje ili kreirati poslovne prepreke. Zakon sadrži mehanizme koji će zapravo podsticati razvoj novih infrastrukturnih projekata u energetskom sektoru zajedno sa drugim državama članicama EU i ugovornim stranama Energetske zajednice, čime će se poboljšati konkurentnost.

5. Procjena fiskalnog uticaja

- Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?
- Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? Obrazložiti.
- Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Obrazložiti.
- Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijeđena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?
- Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proisteći finansijske obaveze?
- Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?

- **Obrazložiti metodologiju koja je korišćena prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda.**
- **Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? Obrazložiti.**
- **Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa?**
- **Da li su dobijene primjedbe uključene u tekst propisa? Obrazložiti.**

Nije potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju ovog propisa. S obzirom da se propis odnosi na prekogranične infrastrukturne projekte, projekti se finansiraju iz sredstava energetskih subjekata i njihovih kreditnih zaduženja, kao i sredstava EU fondova. Kao što je prethodno objašnjeno, dijelovi troškova će biti plaćeni iz mrežnih tarifa od strane svih korisnika sistema u mjeri u kojoj se ne mogu pokriti iz drugih izvora. Budžetska podrška nije isključena, ali bi to bilo odlučeno na osnovu svakog pojedinačnog slučaja za svaki prekogranični energetski projekat koji bi mogao da se nađe na PECi/PMI listi u budućnosti (pošto se takav proces odvija svake druge godine i maksimalno jedan-dva projekta se nađu na tim listama).

Implementacijom propisa ne proizilaze međunarodne finansijske obaveze.

Nije predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proisteci finansijske obaveze.

Implementacijom propisa neće se ostvariti prihod za budžet Crne Gore. Koristi za Crnu Goru će se najviše odnositi na bezbjednost snabdijevanja električnom energijom, konkurentnost i povezanost energetske infrastrukture.

Javna rasprava je transparentno sprovedena, održana je 24. februara 2025, poziv je bio objavljen na sajtu Ministarstva energetike Javni poziv (<https://www.gov.me/clanak/javni-poziv-51>) i pristigli komentari su objavljeni adekvatno i transparentno. Izvještaj o sprovedenoj Javnoj raspravi na Nacrt zakona o prekograničnim energetskim infrastrukturnim projektima (<https://www.gov.me/dokumenta/45415704-84a1-4b35-81b2-8bb468647b8e>). Do utvrđenog roka primljeno je 44 komentara, pitanja i sugestija koje su dostavili: Bankwatch Network, nezavisni energetski ekspert, NVO Crnogorsko društvo ekolog, dipl.ing. elektrotehnike, Daglas Forum o pravu zaštite prirode (eng. Douglas Forum on Conservation Law), Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti.

6. Konsultacije zainteresovanih strana

- **Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertna podrška i ako da, kako.**
- **Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije).**
- **Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni. Obrazložiti.**

Konsultantsku pomoć za izradu ovog zakona obezbijedila je Kancelarija Ujedinjenih nacija za projektne usluge (UNOPS), u okviru Programa „Knowledge for Reform Action in the Western Balkans Programme“ finansiranog od strane Kraljevine Norveške.

U Radnoj grupi za izradu Nacrta Zakona o prekograničnim energetskim infrastrukturnim projektima učestvovali su predstavnici Regulatorne agencije za energetiku i energetskih subjekata koji su potencijalni nosioci projekata čija će se realizacija urediti ovim zakonom, kao i predstavnici ostalih ministarstava.

7: Monitoring i evaluacija

- **Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?**
- **Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?**
- **Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?**
- **Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?**

Smatramo da ne postoje potencijalne prepreke za implementaciju propisa.

Biće potrebno usvojiti dva podzakonska akta, što ne zahtijeva značajne administrativne kapacitete. Kao što je prethodno objašnjeno, pošto je Ministarstvo za energetiku i rudarstvo već upoznato sa radom na PECi / PMI projektima, a ostala tijela uključena u sprovođenje predloga zakona će se pridržavati postojećih nacionalnih pravila, ne predviđaju se prepreke i primjena postojećeg nacionalnog zakonodavstva i mjera će se takođe primjenjivati na ovaj zakon.

Indikatori kojima će se mjeriti ispunjenje postavljenih ciljeva su:

- poštovanje rokova u postupku donošenja dozvola, koji ne može trajati duže od 42 mjeseca;
- poštovanje detaljnog plana izdavanja dozvola za realizaciju projekta;
- broj realizovanih javnih konsultacija za konkretni projekat;
- broj učesnika uključenih u realizovanim javnim konsultacijama.

Za monitoring i evaluaciju primjene propisa biće zaduženo Ministarstvo energetike i rudarstva.

Datum i mjesto

Podgorica, 09.06.2025. godine

MINISTAR
mr. Admir Šahmanović

**ZAKON O PREKOGRANIČNIM ENERGETSKIM
INFRASTRUKTURNIM PROJEKTIMA ¹**

I OSNOVNE ODREDBE

Predmet

Član 1

1. Ovim zakonom uređuju se postupak, uslovi i način realizacije prekograničnih energetske infrastrukturnih projekata od posebnog značaja za Crnu Goru, prekogranična raspodjela troškova i podsticaji koji se dodjeljuju za ove projekte, kao i druga pitanja od značaja za realizaciju ovih projekata.

2. Projekti od posebnog značaja za Crnu Goru, u smislu ovog zakona, jesu projekti koji se nalaze na Listi projekata od interesa za Energetsku zajednicu i/ili na Listi projekata od uzajamnog interesa koji utiču na sveukupni razvoj Crne Gore, regionalno i međunarodno povezivanje i uticaj, energetske sigurnost, tržišnu i sistemsku integraciju, konkurenciju i pristupačnost cijena energije, uključujući doprinos ublažavanju klimatskih promjena, postizanju energetske i klimatske neutralnosti.

Upotreba rodno osjetljivog jezika

Član 2

1. Izrazi koji se u ovom zakonu koriste za fizička lica u muškom rodu obuhvataju iste izraze u ženskom rodu.

Značenje izraza

Član 3

1. Izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sledeća značenja:

¹ U ovaj zakon prenešena je Regulativa (EU) 2022/869 o smjernicama za trans-evropsku energetske infrastrukturu kojom je ukinuta ranija Regulativa (EU) 347/2013 iz 2013. godine. Regulativa (EU) 2022/869 prilagođena na nivou Energetske zajednice, kao i odluka o obavezi njenog transponovanja i implementacije, donijeta je na sastanku Savjeta ministara Energetske zajednice u decembru 2023. godine. Crna Gora ima zakonsku obavezu da transponuje i implementira Regulativu do 31. decembra 2024. godine.

- 1) **država članica** je država članica Evropske unije;
- 2) **energetska infrastruktura** je svaki objekat ili oprema koji je dio energetskog sistema Crne Gore ili povezuje taj sistem s drugim energetskim sistemima, a nalazi se unutar Energetske zajednice ili Evropske unije;
- 3) **Energetska zajednica** je regionalna međunarodna organizacija osnovana Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice iz 2005. godine;
- 4) **klimatska adaptacija** je proces kojim se obezbjeđuje da se otpornost energetske infrastrukture na moguće negativne učinke klimatskih promjena postiže kroz procjenu osjetljivosti na klimatske promjene i rizike, uključujući i primjenu odgovarajućih mjera prilagođavanja;
- 5) **konkurentni projekti** su projekti koji se u potpunosti ili djelimično odnose na isti utvrđeni infrastrukturni nedostatak ili regionalnu infrastrukturnu potrebu;
- 6) **nacionalno regulatorno tijelo** je Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti (u daljem tekstu: Agencija);
- 7) **nadležni organ** je državni organ, organ državne uprave, državna agencija, javna ustanova, drugi organ ili organizacija koja je, prema nacionalnom zakonodavstvu, nadležna za izdavanje različitih dozvola i odobrenja u vezi sa planiranjem, projektovanjem i izgradnjom energetske infrastrukture;
- 8) **nadležno nacionalno regulatorno tijelo** je nadležno regulatorno tijelo ugovornih strana i/ili država članica koje su domaćin projekta i/ili na koje projekat ima značajan pozitivan uticaj;
- 9) **nosilac projekta** je:
 - a) operator prenosnog sistema (u daljem tekstu: OPS), operator distributivnog sistema (u daljem tekstu: ODS) ili drugi operator ili investitor koji realizuje projekat od interesa za Energetsku zajednicu ili projekat od uzajamnog interesa, ili
 - b) pravno lice, u slučaju više od jednog OPS, ODS, drugog operatera ili investitora, ili bilo koje njihove grupe, koje je ugovorom ovlašćeno da prihvati pravne obaveze i finansijsku odgovornost u ime strana konkretnog ugovora.
- 10) **pametna elektroenergetska mreža** je elektroenergetska mreža koja omogućava ekonomsku integraciju i aktivnu kontrolu ponašanja i djelovanja svih priključenih korisnika, uključujući proizvođače, potrošače i kupce-proizvođače, kako bi se obezbijedio ekonomski efikasan i održiv elektroenergetski sistem sa niskim gubicima i visokim stepenom integracije obnovljivih izvora, sigurnosti snabdijevanja i bezbjednosti, i u kojoj mrežni operator može digitalno pratiti aktivnosti priključenih korisnika te informacione i komunikacione tehnologije za komunikaciju sa povezanim mrežnim operatorima, proizvođačima, objektima za skladištenje energije, kao i potrošačima ili kupcima-proizvođačima, u cilju prenosa i distribucije električne energije na održiv, isplativ i bezbjedan način.
- 11) **projekat** od uzajamnog interesa je projekat koji Evropska unija promoviše u saradnji sa Crnom Gorom, na osnovu pisama podrške Vladi Crne Gore ili drugih neobavezujućih sporazuma, a koji se nalazi na Listi projekata od zajedničkog interesa;

- 12) **projekat** je jedan ili više vodova, cjevovoda, objekata, opreme ili instalacija koji pripadaju, u skladu sa ovim zakonom i podzakonskim aktima, jednoj od kategorija energetske infrastrukture;
- 13) **projekat od interesa za Energetsku zajednicu** je projekat neophodan za implementaciju energetske infrastrukture, a koji se nalazi na Listi projekata od interesa za Energetsku zajednicu.
- 14) **Projekat od uzajamnog interesa** je projekat koji promoviše Evropska unija u saradnji sa Crnom Gorom na osnovu pisama podrške Vlada ili drugih neobavezujućih sporazuma država kod kojih postoji uzajamni interes, a koji se nalazi na Listi projekata od uzajamnog interesa.
- 15) **puštanje u rad** je proces puštanja projekta u funkciju nakon što je izgrađen;
- 16) **radovi su** su kupovina, nabavka i upotreba sastavnih djelova, sistema i usluga, uključujući softver, izradu nacрта, prenamjena, izvođenje građevinskih radova i montažu u okviru projekta, prihvatanje tehničkih uslova montaže i početak sprovođenja projekta;
- 17) **studije** su aktivnosti u vezi analize i pripreme sprovođenja projekta (pripremne studije, studije izvodljivosti, evaluacione studije, studije ispitivanja i studije validacije i slično), uključujući softver, i sve ostale mjere tehničke podrške, kao i prethodne aktivnosti definisanja i razvoja projekta i odlučivanja o njegovom finansiranju (obilazak pomenutih lokacija i priprema finansijskog paketa);
- 18) **sveobuhvatna odluka** je skup odluka nadležnog organa, ne uključujući sudove, koje su koordinisane od strane Savjeta za energetske projekte, kojima se određuje ima li nosilac projekta ovlaštenje za izgradnju energetske infrastrukture radi realizacije projekta od interesa za Energetsku zajednicu ili projekta od uzajamnog interesa, time što mu se omogućuje započinjanje ili ugovaranje i započinjanje potrebnih građevinskih radova („faza spremnosti”), ne dovodeći u pitanje nijednu odluku donešenu u kontekstu upravnog žalbenog postupka;
- 19) **ugovorna strana** je strana ugovornica Ugovora o osnivanju Energetske zajednice;
- 20) **pametna gasna mreža** je gasna mreža koja primjenjuje, u skladu s potrebama potrošača i zahtjevima u pogledu kvalitete gasa, digitalna i inovativna rješenja za ekonomsko efikasnu integraciju niskougljeničnih, a posebno gasova iz obnovljivih izvora, u cilju smanjenja ugljeničnog otiska povezane potrošnje gasa, povećanje udjela obnovljivih i niskougljeničnih gasova, kao i povezivanje sa drugim energetskim nosiocima i sektorima, uključujući neophodne fizičke nadogradnje neophodne za funkcionisanje integracijske opreme i instalacija niskougljeničnih i posebno obnovljivih gasova;
- 21) **namjenska vodonična** infrastruktura je infrastruktura spremna za stacioniranje čistog vodonika bez potrebe za dodatnim adaptacijama, uključujući mreže gasovoda ili skladišne kapacitete koji su novoizgrađeni.

- 22) **Lista projekata od interesa za Energetsku zajednicu** je lista u kojoj su uključeni projekti od interesa za Energetsku zajednicu, a koju odobrava Ministarski savjet Energetske zajednice.
- 23) **Lista projekata od uzajamnog interesa** je lista u kojoj su uključeni projekti od uzajamnog interesa, a koju odobrava Evropska komisija.
- 24) **Uputstvo o procedurama** je pravno neobavezujuće uputstvo koje se odnosi na postupak donošenja dozvola za projekte od interesa za Energetsku zajednicu i/ili projekte od uzajamnog interesa, koje Savjet za energetske projekte usvaja, vrši izmjene i dopune.

Dužnost saradnje

Član 4

1. Crna Gora je dužna da sarađuje sa jednom ili više ugovornih strana i/ili država članica prilikom realizacije projekata od interesa za Energetsku zajednicu i projekata od uzajamnog interesa.

2. Dužnost saradnje se može isključiti ili ograničiti u uslovima koji ne obezbjeđuju uzajamnost.

Savjesnost i poštenje

Član 5

1. Crna Gora je dužna da se pridržava načela savjesnosti i poštenja.

2. Načelo savjesnosti i poštenja se može isključiti ili ograničiti u uslovima koji ne obezbjeđuju uzajamnost.

Dužna pažnja

Član 6

1. Crna Gora je dužna da postupa sa povećanom pažnjom prema pravilima struke i običajima (pažnja dobrog stručnjaka).

Dužnost ispunjenja preuzetih obaveza

Član 7

1. Crna Gora je dužna da izvrši svoju obavezu i odgovorna je za njeno ispunjenje.
2. Obaveza se može ugasiti samo saglasnošću volja Crne Gore, jedne ili više ugovornih strana i jedne ili više država članica.

Zabrana prouzrokovanja štete

Član 8

1. Crna Gora je dužna da se uzdrži od postupka kojim se može drugom prouzrokovati šteta.
2. Crna Gora je dužna da se uzdrži od postupka kojim bi se otežalo izvršenje obaveze druge strane.

Preovlađujući javni interes

Član 9

1. Projekti koji se nalaze na Listi projekata od interesa za Energetsku zajednicu i/ili Listi projekata od uzajamnog interesa koji se realizuju na teritoriji Crne Gore i jedne ili više ugovornih strana i/ ili država članica smatraju se, za potrebe svake odluke donešene u postupku donošenja odluka, neophodnim iz perspektive energetske i klimatske politike, ne dovodeći u pitanje tačnu lokaciju, rutu ili tehnologiju projekta.
2. Projekti iz stava 1 ovog člana smatraju se projektima od javnog interesa, odnosno mogu se smatrati projektima koji imaju preovlađujući javni interes iz perspektive energetske politike i zaštite životne sredine.

Načelo efikasnosti

Član 10

1. Svi postupci koji se sprovode u skladu sa odredbama ovog zakona smatraju se hitnim i svi nadležni organi, uključujući i nosioca projekta, dužni su da bez odlaganja izdaju akte iz svoje nadležnosti, ali tako da se pravilno i potpuno utvrde sve činjenice i okolnosti bitne za realizaciju projekata od interesa za Energetsku zajednicu i projekata od uzajamnog interesa.

2. Za potrebe realizacije projekata od interesa za Energetsku zajednicu i/ili projekata od uzajamnog interesa, nadležni organ za poslove zaštite životne sredine je dužan da procijeni i utvrdi primjenjive mjere za pojednostavljenje postupka procjene uticaja na životnu sredinu, u skladu sa važećim propisima o zaštiti životne sredine.

3. O prijedlogu za eksproprijaciju, organ uprave nadležan za poslove katastra rješava po pravilima skraćenog upravnog postupka.

4. Svi postupci rješavanja sporova i pravna sredstva u vezi sa projektima od interesa za Energetsku zajednicu i/ili projektima od uzajamnog interesa smatraće se hitnim.

Izuzeci od primjene

Član 11

1. Ovaj Zakon ne primjenjuje se na projekte od interesa za Energetsku zajednicu i projekte od uzajamnog interesa koji:

- 1) su na osnovu potvrđenog međunarodnog ugovora započeti prije stupanja na snagu ovog Zakona, i
- 2) koji se realizuju u uslovima koji ne obezbjeđuju uzajamnost, pod uslovom da Vlada Crne Gore donese takvu odluku, uz prethodno pribavljeno mišljenje Savjeta za energetske projekte.

Primjena drugih propisa

Član 12

1. Na pitanja koja se odnose na prekogranične energetske infrastrukturne projekte koja nijesu uređena ovim zakonom primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje način obavljanja energetskih djelatnosti i zakona kojim se uređuje prekogranična razmjena električne energije i prirodnog gasa.

II PROJEKTI OD INTERESA ZA ENERGETSKU ZAJEDNICU

I PROJEKTI OD UZAJAMNOG INTERESA

Grupe za projekte

Član 13

1. Organ državne uprave nadležan za poslove energetike, Agencija i OPS dužni su da predlože članove Grupa koje osniva Energetska zajednica za izbor projekata od interesa za Energetsku zajednicu (u daljem tekstu: Grupa).

2. Organ državne uprave nadležan za poslove energetike, Agencija i OPS učestvuju, po pozivu, na saslušanjima, konsultacijama i drugim sastancima koje organizuje Grupe Evropske unije za izbor projekata od uzajamnog interesa.

Odobrenje

Član 14

1. Da bi se pojedinačni prijedlog za projekat od interesa za Energetsku zajednicu i/ili za projekat od uzajamnog interesa koji se odnosi na teritoriju Crne Gore ili bitno utiče na energetske sistem Crne Gore nominovao za preliminarnu Listu projekata od interesa za Energetsku zajednicu i/ili Listu od uzajamnog interesa, projekat mora biti odobren od strane Vlade Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada), na prijedlog organa državne uprave nadležnog za poslove energetike.

Planiranje

Član 15

1. Projekti od interesa za Energetsku zajednicu i/ili projekti od uzajamnog interesa koji se odnose na teritoriju Crne Gore ili bitno utiču na energetske sistem Crne Gore moraju biti uključeni u desetogodišnji plan razvoja mreže koji OPS dostavlja Agenciji, kao i u regionalne investicione planove koje razvija OPS zajedno sa drugim OPS u okviru Evropske mreže operatora prenosnog sistema za električnu energiju (ENTSO-E), i imaće najveći mogući prioritet u okviru svakog od tih planova.

2. OPS može uključiti konkurentne projekte od interesa za Energetsku zajednicu, osim projekata koji se odnose na pametne električne mreže i projekte koji nisu dostigli dovoljan stepen zrelosti za pružanje specifične analize troškova i koristi, u relevantne regionalne investicione

planove, nacionalne desetogodišnje planove razvoja mreže i druge nacionalne infrastrukturne planovi, prema potrebi, kao projekte koji se razmatraju.

Prioritetne interkonekcije energetske infrastrukture, koridori i oblasti

Član 16

1. Da bi se pojedinačni prijedlog za projekat od interesa za Energetsku zajednicu koji se odnosi na teritoriju Crne Gore ili bitno utiče na energetske sistem Crne Gore kandidovao za Listu projekata od interesa za Energetsku zajednicu ili Listu projekata od uzajamnog interesa neophodno je da pripada jednoj ili više od sledećih prioriteta kategorija transevropske energetske infrastrukture:

- 1) prioritetni elektroenergetski koridori;
- 2) mediteranski morski koridori;
- 3) prioritetne vodonične interkonekcije i elektrolizere;
- 4) prioritetne tematske oblasti, koje uključuju uvođenje pametnih električnih mreža, prekograničnih mreža ugljen-dioksida i pametnih gasnih mreža.

2. Organ državne uprave nadležan za poslove energetike dužan je da donese Pravilnik, ili drugi podzakonski akt, kojim se bliže definišu prioritetne kategorije transevropske energetske infrastrukture iz stava 1 ovog člana.

Kategorije energetske infrastrukture

Član 17

1. Da bi se pojedinačni prijedlog za projekat od interesa za Energetsku zajednicu koji se odnosi na teritoriju Crne Gore ili bitno utiče na energetske sistem Crne Gore kandidovao za Listu projekata od interesa za Energetsku zajednicu neophodno je da pripada jednoj ili više od sledećih kategorija energetske infrastrukture za:

- 1) električnu energiju:
 - a. nadzemni dalekovodi naponskog nivoa 220 kV ili više i podzemni i podmorski energetske kablovi naponskog nivoa od 150 kV ili više;
 - b. energetska infrastruktura za omogućavanje prenosa električne energije proizvedene iz obnovljive energije koje koriste obnovljive izvore energije;
 - c. objekti za skladištenje energije koji su povezani direktnim vodom na prenosni sistem 110 kV ili više;

- d. svaku opremu ili instalaciju koja je neophodna da bi sistemi iz tačaka a, b i c funkcionisali sigurno, bezbjedno i efikasno, uključujući sisteme zaštite, nadzora i kontrole na svim naponskim nivoima i trafostanicama;
- e. pametne električne mreže;
- f. ofšor mreže za obnovljivu energiju;
- 2) pametne gasne mreže opremu ili instalacije koje imaju za cilj da omoguće i olakšaju integraciju većeg broja niskougljeničnih i posebno obnovljivih gasova, uključujući biometan ili vodonik, u gasnu mrežu;
- 3) vodonik:
 - a. cjevovodi za transport;
 - b. objekti za skladištenje;
 - c. objekte za prijem, skladištenje i ponovnu gasifikaciju ili dekompresiju za tečni vodonik ili vodonik;
 - d. svaku opremu ili instalaciju koja je neophodna za bezbedno, sigurno i efikasno funkcionisanje sistema vodonika ili za omogućavanje dvosmjernog kapaciteta, uključujući kompresorske stanice;
 - e. svaku opremu ili instalaciju koja omogućava upotrebu vodonika ili goriva dobijenih vodonikom u transportnom sektoru;
- 4) elektrolizu:
 - a. elektrolizere koji:
 - imaju kapacitet od najmanje 50 MW, obezbijeđen od strane jednog elektrolizera ili više elektrolizera koji čine jedan, koordinisani projekat;
 - proizvodnja je u skladu sa zahtjevom za uštedu emisija gasova staklene bašte životnog ciklusa od 70% u odnosu na komparator fosilnih goriva od 94 g CO₂ek/MJ; i
 - imaju funkciju vezanu za mrežu, posebno u pogledu ukupne fleksibilnosti sistema i ukupne efikasnosti sistema električne energije i vodoničnih mreža;
 - b. prateću opremu, uključujući cjevovodno povezivanje na mrežu;
- 5) ugljen-dioksid:
 - a. namjenske cjevovode, osim uzvodne mreže cjevovoda, koji se koriste za transport ugljen-dioksida iz više izvora;
 - b. fiksni objekti za tečnost, privremeno skladištenje i pretvarače ugljen-dioksida;
 - c. površinska postrojenja i postrojenja za ubrizgavanje povezana sa infrastrukturom unutar geološke formacije koja se koristi za trajno geološko skladištenje ugljen-dioksida;
 - d. svaku opremu ili instalaciju koja je bitna za ispravno, sigurno i efikasno funkcionisanje predmetnog sistema, uključujući sisteme zaštite, nadzora i kontrole.

2. Da bi se pojedinačni prijedlog za projekat od uzajamnog interesa koji se odnosi na teritoriju Crne Gore ili bitno utiče na energetske sistem Crne Gore kandidovao za Listu projekata od uzajamnog interesa neophodno je da pripada jednoj ili više kategorija energetske infrastrukture za električnu energiju, vodonik i ugljen-dioksid.

3. Organ državne uprave nadležan za poslove energetike dužan je da donese Pravilnik, ili drugi podzakonski akt, kojim se bliže definišu kategorije i uslovi u vezi stavova 1 i 2 ovog člana.

III SAVJET ZA ENERGETSKE PROJEKTE

Nadležno nacionalno tijelo

Član 18

1. Radi sprovođenja odredbi ovog zakona i kordinacije postupaka u vezi sa njegovom primjenom, osniva se Savjet za energetske projekte (u daljem tekstu: Savjet), kao stalno radno tijelo Vlade.

Sastav Savjeta

Član 19

1. Savjet ima predsjednika i šest članova.

2. Predsjednik Savjeta je predsjednik Vlade.

3. Članovi savjeta su:

- a) ministar nadležan za poslove energetike,
- b) ministar nadležan za poslove ekonomije,
- c) ministar nadležan za poslove finansija,
- d) ministar nadležan za poslove prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine,
- e) ministar nadležan za evropske poslove,
- f) ministar nadležan za poslove turizma, ekologije, održivog razvoja i regionalnog razvoja.

4. U odsustvu predsjednika Savjeta, funkciju predsjednika vrši ministar nadležan za poslove energetike.

5. U zavisnosti od konkretnih okolnosti, u sastavu Savjeta, uz saglasnost Vlade, bez prava glasa, mogu se naći i predstavnici drugih državnih organa, organa lokalne samouprave, međunarodnih tijela ili organa, kao i predstavnici nevladinog sektora ili udruženja građana.

Radne grupe

Član 20

1. Savjet može, radi stručnosti i efikasnosti, osnivati radne grupe i angažovati eksperte za konkretne projekte.

Odlučivanje

Član 21

2. Odluke Savjeta donose se većinom glasova, pod uslovom da sjednici Savjeta prisustvuje najmanje dvije trećine članova.

Poslovnik

Član 22

1. Savjet donosi Poslovnik o radu kojim se uređuje način rada Savjeta, kao i druga pitanja od značaja za rad Savjeta.

2. Na pitanja koja ne budu uređena ovim Poslovnikom, primjenjivaće se Poslovnik o radu Vlade Crne Gore.

Nadležnosti Savjeta

Član 23

1. Savjet:

- 1) olakšava i koordinira postupkom donošenja sveobuhvatne odluke, uključujući kordinaciju usvajanja više pojedinačnih pravno obavezujućih odluka, formiranje, prema potrebi, radne grupe u kojoj su zastupljeni svi relevantni nadležni organi u vezi izrade i praćenja detaljnog rasporeda postupka donošenja dozvola, određivanje razumnog roka za donošenje pojedinačnih odluka za svaki konkretan slučaj, te smatrati da je drugi nadležni organ donio pojedinačnu odluku u slučaju da je potonji ne donese u roku ili svoje kašnjenje ne može opravdati;
- 2) vrši nadzor u postupku donošenja sveobuhvatne odluke;
- 3) donosi Poslovnik o radu;
- 4) donosi Uputstvo o procedurama, uključujući izmjene i dopune;

- 5) odlučuje o načinima učešća javnosti i sprovođenju javne rasprave u skladu sa Uputstvom o procedurama i konsultacijama sa nosiocem projekta;
- 6) donosi detaljan raspored postupka donošenja odluka u konsultaciji sa nosiocem projekta i drugim nadležnim organima;
- 7) sarađuje sa drugim nadležnim organima, nadležnim organima ugovornih strana Energetske zajednice i država članica Europske Unije, kao i sa regionalnim i međunarodnim organizacijama, prilikom donošenja zajedničkih odluka i obezbjeđivanja efikasne i efektivne saradnje i komunikacije među sobom, a posebno u cilju razmjene dobrih praksi, uticaja na životnu sredinu i olakšavanja postupka donošenja dozvola;
- 8) sarađuje sa nadležnim vlastima ugovornih strana i/ili država članica, u slučaju zajedničkog projekta koji pripada jednoj od prioriternih obalskih energetske koridora, radi imenovanja, za svaki konkretni projekat, jedinstvene kontakt tačke za nosioce projekta, odgovorne za olakšavanje razmjene informacija i ubrzanje postupka donošenja dozvola, kao i za koordinaciju odluka nadležnih vlasti;
- 9) procjenjuje, u saradnji sa nadležnim organima, koje su mjere neophodne da bi se pojednostavile procedure procjene životne sredine i obezbijedila njihova koherentna primjena, te obavještava Sekretarijat Energetske zajednice o rezultatu te procjene.
- 10) razmatra sve izvještaje, uključujući i druga dokumenta, koje podnosi nosilac projekta ili drugo lice;
- 11) vrši i druge poslove utvrđene zakonom ili Poslovnikom.

Delegacija nadležnosti

Član 24

Savjet može delegirati dio svojih nadležnosti državnom organu nadležnom za poslove energetike ili drugom nadležnom organu u slučaju da:

- 1) obavijesti Sekretarijat Energetske zajednice o delegaciji nadležnosti, i da informaciju o tome objavi na službenom sajtu Vlade i državnog organa nadležnog za poslove energetike ili drugog državnog organa;
- 2) jedno tijelo je odgovorno za projekte od interesa za Energetsku zajednicu i/ili projekat od uzajamnog interesa, da je ono jedina kontaktna tačka za nosioca projekta u izdavanju sveobuhvatne odluke i da koordinira podnošenja svih relevantnih dokumenata i informacija.

Kontakt

Član 25

1. Savjet je, preko Ministarstva, jedini kontakt nosiocima projekta u postupku donošenja odluke, osim ako svoja ovlašćenja ne prenese na drugi državni organ.

Dužnosti nosioca projekta

Član 26

1. Nositelj projekta je dužan da:

- 1) dostavi, u pisanoj formi, obavještenje o projektu Savjetu, uključujući razumno detaljan prikaz projekta;
- 2) stara se o urednosti i potpunosti obavještenja, zahtjeva i drugih dokumenata u skladu sa ovim zakonom;
- 3) obezbjeđuje finansijska sredstva za projekte od interesa za Energetsku zajednicu i /ili projekte od uzajamnog interesa;
- 4) izradi plan implementacije projekta od interesa za Energetsku zajednicu i /ili projekte od uzajamnog interesa u skladu sa članom 36 ovog zakona;
- 5) podnese godišnji izvještaj Savjetu do 31. decembra tekuće godine;
- 6) sarađuje, u cjelosti, sa Savjetom, Agencijom, organima Energetske zajednice, i svim zainteresovanim stranama;
- 7) izradi i dostavi Savjetu koncept učešća javnosti u skladu sa članom 40 ovog zakona;
- 8) uspostavlja i redovno ažurira relevantnim informacijama posebne internet stranice projekta od interesa za Energetsku zajednicu i /ili projekta od uzajamnog interesa, koje su povezane sa internet stranicama Energetske zajednice i/ili Komisije, uključujući, prema potrebi, i druga sredstva javnog informisanja;
- 9) objavi, u skladu sa tačkom 8, sve relevantne informacije o projektima, uključujući i informaciju o delegaciji nadležnosti iz člana 25 ovog zakona;
- 10) objavi, u skladu sa tačkom 8, razumno detaljan izvještaj o realizaciji javnih konsultacija u vezi sa prihvatanjem ili odbijanjem izloženih mišljenja, uz prikaz izmjena u vezi s lokacijom, trasom ili dizajnom projekta;
- 11) pripremi izvještaj koji sadrži aktivnosti vezane za učešće javnosti prije podnošenja zahtjeva, uključujući aktivnosti sprovedene prije početka postupka donošenja dozvola;
- 12) dostavi Savjetu izvještaje iz tačke 10 i 11;
- 13) obavještava redovno, a najmanje jednom godišnje do puštanja projekta u rad, u slučaju da samostalno ili zajedno sa drugim nosiocima projekta ima obavezu

podnošenja zahtjeva za investiranje, sve relevantne nacionalne regulatorne organe o napretku projekta, kao i o identifikaciji troškova i uticaja povezanih s projektom.

Saradnja sa kordinatorom

Član 27

1. U slučaju da organi Energetske zajednice imenuju kordinatora za projekat od interesa za Energetsku zajednicu, Agencija, drugi nadležni organi, organi lokalne samouprave, nosioci projekta, uključujući i druga zainteresovana lica, dužni su da sarađuju sa koordinatorima.

IV POSTUPAK

Postupak donošenja dozvola

Član 28

1. Kada se projekat nađe na Listi projekata od interesa za Energetsku zajednicu i/ili na Listi projekata od uzajamnog interesa pokreće se postupak donošenja dozvola koji se sastoji od prethodne procedure i glavne procedure, kome prethodi procedura prije postupka donošenja dozvola.

Član 29

Procedura prije postupka donošenja dozvola

1. Nosioc projekta, u pisanoj formi, dostavlja Savjetu obavještenje o projektu uključujući detaljni prikaz projekta.

2. U roku od tri mjeseca od prijema obavještenja, Savjet će prihvatiti ili, ako smatra da projekat nije dovoljno zreo da uđe u postupak donošenja dozvola, pismeno odbiti obavještenje, uključujući i u ime drugih zainteresovanih organa.

3. U slučaju odbijanja obavještenja, Savjet će dati razloge za svoju odluku, uključujući i u ime drugih zainteresovanih organa.

Prethodna procedura

Član 30

1. Od trenutka prihvatanja obavještenja od strane Savjeta, počinje prethodna procedura koja traje do prihvatanja zahtjeva za donošenje sveobuhvatne odluke (u daljem tekstu: zahtjev) koji označava početak postupka donošenja dozvola.

2. U slučaju dvije ili više ugovornih strana i/ili država članica postupak donošenja dozvola počinje teći danom prihvatanja posljednjeg obavještenja od strane odgovarajućeg nadležnog državnog organa.

3. Prethodna procedura obuhvata period od početka postupka donošenja dozvola do trenutka prihvatanja podnijetog zahtjeva od strane Savjeta.

4. Procedura iz stava 3 ovog člana može trajati najduže 24 mjeseca.

5. Savjet je dužan da u najkraćem roku, a najkasnije u roku od 6 mjeseci od dostavljanja obavještenja o projektu od strane nosioca projekta, u saradnji sa drugim nadležnim tijelima, a prema potrebi i na temelju prijedloga nosioca projekta, utvrdi obim izvještaja i dokumenata, uključujući i nivo detaljnosti informacija, koje nosilac projekta mora dostaviti u okviru spisa Zahtjeva za donošenje sveobuhvatne odluke.

6. U slučaju potrebe, Savjet će u svoje ime ili ime drugih nadležnih organa zahtijevati od nosioca projekta dostavljanje nedostajućih informacija iz stava 3 ovog člana.

7. Savjet će, u roku od 3 mjeseca od dostavljanja informacije iz stava 6 ovog člana, prihvatiti na razmatranje zahtjev u pisanoj formi ili na digitalnim platformama, čime počinje glavna procedura .

8. Izuzetno, Savjet može tražiti dodatne informacije samo ako je to opravdano novim okolnostima.

9. Savjet je dužan da u saradnji sa drugim nadležnim tijelima i nosiocem projekta, vodeći računa o rezultatima sprovedenih aktivnosti iz stava 3 ovog člana, donese detaljan raspored postupka izdavanja dozvola u skladu sa zakonom i podzakonskim aktima.

10. Prethodna procedura podrazumijeva pripremu svih izvještaja u vezi zaštite životne sredine od strane nosioca projekta, uključujući, po potrebi, i dokumentaciju za klimatsko prilagođavanje.

11. Nosilac projekta ima obavezu da dokumenta u vezi sa prijavom budu adekvatna i potpuna, i da tokom postupka izdavanja dozvola od Savjeta zatraži mišljenje o tome u što kraćem roku.

Glavna procedura

Član 31

1. Glavna procedura obuhvata period od datuma prihvatanja podnijetog zahtjeva od strane Savjeta do donošenja sveobuhvatne odluke.
2. Procedura iz stava 1 ovog člana može trajati najduže 18 mjeseci.

Rokovi

Član 32

1. Postupak donošenja dozvola ne može trajati duže od 42 mjeseca.
2. U slučaju da Savjet procijeni da postupak donošenja dozvola neće biti završen u roku iz stava 1 ovog člana, može, prije njegovog isteka, produžiti rok za najviše 9 mjeseci.
3. U slučaju vanrednih okolnosti rok iz stava 2 ovog člana može se još produžiti.
4. U slučajevima iz stava 2 i 3 ovog člana, Savjet je dužan da obavijesti Grupe iz člana 14 ovog zakona o razlozima kašnjenja.
5. Rokovi utvrđeni u ovom članu neće uticati na obaveze koje proizilaze iz Sporazuma o osnivanju Energetske zajednice i međunarodnog prava, kao ni na upravni spor i pravna sredstva pred sudom ili arbitražom.
6. Crna Gora, jedna ili više ugovornih strana i/ili jedna ili više država članica mogu utvrditi kraće rokove nego što je ovim zakonom određeno, ako iz pojedine odredbe ovog zakona ili iz njenog smisla ne proizlazi što drugo.
7. U slučaju da se određivanje trase ili lokacije u ugovornim stranama i/ili državama članicama, koje se preduzima isključivo za posebne potrebe planiranog projekta, uključujući planiranje specifičnih koridora za mrežnu infrastrukturu, ne može uključiti u postupaku donošenja sveobuhvatne odluke, odgovarajuća odluka mora biti donijeta u okviru zasebnog roka od šest mjeseci, počevši od datuma podnošenja konačne i potpune dokumentacije od strane nosioca projekta.
8. U slučaju iz stava 7 ovog člana, produženja cijelog postupka izdavanja dozvole iz stava 1, smanjuje se na šest mjeseci, osim u izuzetnim okolnostima.

Važeće studije, dozvole ili odobrenja

Član 33

1. Savjet je dužan, u postupku donošenja dozvola, uzeti u obzir sve važeće relevantne studije, dozvole ili odobrenja izdata za projekte, te neće tražiti ponavljanje pribavljenih studija, dozvola ili odobrenja.

Uputstvo o procedurama

Član 34

1. Uputstvom o procedurama propisuje se postupak donošenja dozvola, sudjelovanje javnosti, praćenje i realizacija projekata od interesa za Energetsku zajednicu i projekata od uzajamnog interesa, način saradnje Savjeta sa drugim nadležnim organima, nadležnim organima ugovornih strana i država članica, kao i sa regionalnim i međunarodnim organizacijama, i ostala pitanja od značaja za realizaciju postupka donošenja dozvola.

2. Uputstvo iz stava 1. ovog člana sadrži naročito:

- 1) specifikacije relevantnih zakona na kojima se zasnivaju odluke i mišljenja za različite kategorije strateških energetskih infrastrukturnih projekata, uključujući zakon kojim se uređuje oblast zaštite životne sredine;
- 2) spisak relevantnih odluka i mišljenja koje nosilac projekta treba pribaviti;
- 3) nazive i kontakt podatke Savjeta, drugih relevantnih nadležnih organa i zainteresovanih strana;
- 4) dinamiku rada u cilju izdavanja sveobuhvatne odluke;
- 5) potrebnu dokumentaciju koja se podnosi uz zahtjev iz člana 13 ovog zakona;
- 6) koncept, kao i principe učešća javnosti u postupku izdavanja dozvole, ne dovodeći u pitanje uslove javne konsultacije u skladu sa zakonom o životnoj sredini;
- 7) podatke o detaljnom rasporedu za donošenje dozvola koji nadležni državni organ treba da sačini za vrijeme trajanja prethodne procedure, kao i podatke o konceptu za javnu raspravu;
- 8) zahtjeve o sadržaju internet stranice projekta.

3. Uputstvo iz stava 1. ovog člana biće prevedeno na engleskom jeziku, a samo izuzetno, na drugim jezicima ugovornih strana ili država članica.

Implementacija projekta

Član 35

1. Nositelj projekta izrađuje plan implementacije projekta sa Liste projekata od interesa za Energetsku zajednicu i/ili Liste projekata od uzajamnog interesa, uključujući vremenski raspored za:

- 1) studije izvodljivosti i projektne studije, uključujući, u pogledu prilagođavanja klimatskim promjenama, usklađenost sa propisima o zaštiti životne sredine i principom „ne nanošenja značajne štete“;
- 2) odobrenje Agencije ili drugog nadležnog organa; bilo kog drugog zainteresovanog organa;
- 3) izgradnju i puštanje u rad;
- 4) postupak izdavanja dozvole iz člana 29 ovog zakona.

2. OPS, ODS ili drugi operatori dužni su da sarađuju u cilju olakšavanja razvoja projekata od interesa za Energetsku zajednicu i/ili projekata od uzajamnog interesa na svom području.

Praćenje projekta

Član 36

1. Do 31. decembra tekuće godine, počevši od godine nakon uključivanja projekta na Listi projekata od interesa za Energetsku zajednicu i/ili Liste projekata od uzajamnog interesa, nosilac projekta je dužan da Savjetu dostavi godišnji izvještaj za svaki pojedinačni projekat.

2. Izvještaj iz stava 1 ovog člana mora sadržati pojedinosti o:

- 1) postignutom napretku razvoja, izgradnje i puštanja u rad projekta, posebno u vezi postupka donošenja dozvola i konsultacija, usklađenosti sa zakonodavstvom o zaštiti životne sredine i principom da projekat „ne pravi značajnu štetu“ životnoj sredini i preduzetim mjerama prilagođavanja klimi;
- 2) prema potrebi, kašnjenjima u odnosu na plan implementacije, razloge kašnjenja, kao i druge pojedinosti koje su zadesile;
- 3) prema potrebi, revidiranom planu za prevazilaženje kašnjenja.

3. Do 28. februara tekuće godine nakon godine u kojoj nosilac projekta treba da podnese izvještaj iz stava 1 ovog člana, Savjet podnosi Regulatornom odboru Energetske zajednice, odnosno ACER-u, kao i relevantnoj Grupi izvještaj dopunjen informacijama o napretku i, prema potrebi, o kašnjenjima u realizaciji projekata od interesa za Energetsku zajednicu i/ili projekata

od uzajamnog interesa koji se nalaze na njihovom području u vezi sa postupkom donošenja dozvola, kao i o razlozima kašnjenja.

4. Doprinos Savjeta ili drugog nadležnog organa u vezi sa izvještajem iz stava 1 i 2 ovog člana mora biti jasno naznačen kao takav i sastavljen bez modifikacije teksta koji su unijeti od strane nosioca projekta.

5. U slučajevima kada Sekretarijat Energetske zajednice ili ACER zatraže dodatne informacije u vezi sa projektom od interesa za Energetsku zajednicu i/ili projektom od uzajamnog interesa, Savjet je dužan dostaviti traženu informaciju u roku koji je određen u zahtjevu.

Mjere u slučaju kašnjenja realizacije projekta

Član 37

1. U slučaju kašnjenja puštanja u rad projekta sa Liste projekata od interesa za Energetsku zajednicu i/ili Liste projekata od uzajamnog interesa u odnosu na plan implementacije, izuzev važnih razloga van kontrole nosioca projekta, primjenjuju se sledeće mjere:

- 1) nosilac projekta će, u roku od 24 mjeseca od dana puštanja u rad navedenog u planu implementacije, izabrati treću stranu koja će finansirati ili izgraditi cijeli ili dio projekta;
- 2) ako treće strana nije izabrana u skladu sa tačkom a), Vlada, u roku od dva mjeseca od isteka roka iz tačke a), imenovati treću stranu za finansiranje ili izgradnju projekta, a nosilac projekta je dužan da je prihvati;
- 3) ako kašnjenje u odnosu na dan puštanja u rad iz plana implementacije prelazi 26 mjeseci, Savjet će obavijestiti Sekretarijat Energetske zajednice i/ili Komisiju, koji mogu da raspišu poziv za podnošenje predloga za izgradnju projekta u skladu sa dogovorenim rokom vremena koji je otvoren svakoj trećoj strani koja je sposobna postati nosilac projekta;
- 4) kada se primjenjuju mjere iz tačke c) ili d), operator sistema na čijem se području nalazi investicija dužan je da izvršiocima, odnosno investitorima ili trećoj strani pruži sve informacije potrebne za realizaciju investicije, priključiti nove objekte na prenosnu mrežu ili, prema potrebi, mrežu za distribuciju, uključujući, u granicama mogućeg, najbolje postupanje kako bi se olakšala realizacija investicije, kao i siguran, pouzdan i efikasan rad i održavanje projekta sa Liste projekata od interesa za Energetsku zajednicu i/ili Liste projekata od uzajamnog interesa.

Uklanjanje projekta sa Liste

Član 38

1. Projekat gubi sva prava i obaveze u vezi sa statusom projekta od interesa za Energetsku zajednicu i/ili projekta od uzajamnog interesa u slučaju uklanjanja sa Liste projekata od interesa za Energetsku zajednicu i/ili Liste projekata od uzajamnog interesa.

2. Stav 1 ovog člana ne primjenjuje se na projekte čiju je dokumentaciju zahtjeva prihvatio Savjet na razmatranje.

3. Ovaj član se ne primjenjuje na finansijsku pomoć koja je odobrena projektu prije njegovog uklanjanja sa Liste projekata od interesa za Energetsku zajednicu i/ili Liste projekata od uzajamnog interesa.

Učešće javnosti

Član 39

1. Projekti od interesa za Energetsku zajednicu i projekti od uzajamnog interesa koji se realizuju na teritoriji Crne Gore i jedne ili više ugovornih strana i/ ili država članica podliježu obaveznoj javnoj raspravi, uz osiguranje transparentnosti, informisanja i učešća zainteresovane javnosti u svim fazama njihove pripreme, odobravanja i realizacije.

2. Nositelj projekta je dužan da, u roku od 3 mjeseca od početka postupka donošenja dozvola, da izradi i dostavi Savjetu koncept učestvovanja javnosti.

3. Savjet može dati odobrenje ili zahtijevati izmjene ili dopune koncepta iz stava 2 ovog člana u roku od tri mjeseca od prijema koncepta, videći računa o svakom obliku učestvovanja javnosti prije početka postupka donošenja dozvola.

4. Nositelj projekta je dužan, u slučaju da namjerava značajno izmijeniti odobreni koncept iz stava 3 ovog člana, da obavijestiti Savjet, koji, u tom slučaju, može tražiti izmjene ili dopune.

5. Savjet sprovodi najmanje jednu javnu raspravu prije nego što nositelj projekta podnese konačnu dokumentaciju zahtjeva Savjetu.

6. Javna rasprava iz stava 4 ovog člana ne utiče na bilo koju javnu raspravu koja se sprovodi nakon podnošenja zahtjeva za izdavanje saglasnosti za izvođenje radova u skladu sa zakonom kojim se uređuje procjena uticaja na životnu sredinu.

7. Svrha javne rasprave jeste da se zainteresovane strane informišu o projektu u ranoj fazi, i pomoći će da se identifikuje najprikladnija lokacija, trasa ili tehnologija, uključujući, gdje je

relevantno, u pogledu adekvatnih razmatranja klimatske adaptacije za projekat, sve uticaje i relevantna pitanja koja treba da se obrađuju u zahtjevu.

8. Sva pitanja u vezi sa učestvovanjem javnosti biće uređena Pravilnikom, ili drugim podzakonskim aktom.

9. Za prekogranične projekte koji uključuju dvije ili više ugovorenih strana i/ili država članica, javne rasprave sprovedene u skladu sa ovim članom biće održane u svakoj od zainteresovanih ugovornih strana i/ili država članica u periodu od najviše dva mjeseca od početka prvih javnih rasprava.

10. Za projekte koji će verovatno imati značajan prekogranični uticaj u jednoj ili više susjednih ugovornih strana i/ili država članica, a koji će vjerovatno imati značajan uticaj na životnu sredinu u drugoj ugovornoj strani i/ili državi članici, ili kada to zatraži ugovorna strana i/ili država članica koja će biti značajno pogođena, te ako je primjenljiva Konvencija iz Espoa, relevantne informacije biće dostupne nadležnim nacionalnim organima susjednih ugovornih strana i/ili zainteresovanim državama članicama.

PODSTICAJI I TROŠKOVI

Podsticaji

Član 40

1. Ako se nosilac projekta pri razvoju, radu ili održavanju projekta od zajedničkog interesa i/ili projekta od uzajamnog interesa za koji je nadležna Agencija suočava s rizicima većima od uobičajenih rizika za uporedivi infrastrukturni projekt, ugovorne strane i/ili države članice i nacionalna regulatorna tijela mogu dodijeliti primjerene podsticaje tom projektu u skladu sa pravilima koja regulišu određivanje tarifa.

2. Odluka Agencije o podsticajima iz stava 1. ovog člana donosi se na osnovu zahtjeva nosioca projekta, uz obavezno dostavljanje relevantne dokumentacije i analize rizika

3. Stav 1 ovog člana ne primjenjuje se u slučaju ako je projekat od zajedničkog interesa i/ili projekat od uzajamnog interesa dobio izuzeće za novu infrastrukturu u skladu sa zakonom kojim se uređuje način obavljanja energetske djelatnosti i zakonom kojim se uređuje prekogranična razmjena električne energije i prirodnog gasa.

4. U slučaju odluke o dodjeli podsticaja iz stava 1 ovog člana, Agencija uzima u obzir rezultate analize troškova i koristi, a posebno pozitivne vanjske učinke projekta na regionalnom ili nivou Evropske unije.

5. Agencija je dužna analizirati posebne rizike s kojima se suočava nosilac projekta, preduzete mjere ublažavanja rizika i razloge za profil rizika s obzirom na neto pozitivan učinak projekta u poređenju s manje rizičnom alternativom, u skladu sa metodologijom iz stava 8 ovog člana.

6. Prihvatljivi rizici posebno uključuju rizike koji se odnose na nove tehnologije prenosa na kopnu i moru, rizike koji se odnose na nedovoljnu nadoknadu troškova i razvojne rizike.

7. Odluka o dodjeljivanju podsticaja uzima u obzir specifičnu prirodu nastalog rizika i može dati podsticaje koji obuhvataju jednu ili više od sledećih mjera:

- 1) anticipativno ulaganje;
- 2) priznavanje efikasno nastalih troškova prije puštanja projekta u rad;
- 3) obezbjeđivanje dodatnog prinosa na uloženi kapital za projekat;
- 4) sve druge mjere koje se smatraju potrebnim i primjerenim.

8. Agencija dostavlja Regulatornom odboru Energetske zajednice svoju metodologiju i kriterijume koji se koriste za procjenu ulaganja u energetske infrastrukturne projekte i većih rizika koje ti projekti predstavljaju.

9. Metodologija i kriterijumi iz stava 7 ovog člana posebno uključuju rizike koji nastaju u offshore mrežama za obnovljivu energiju i projekti koji, iako imaju niske kapitalne troškove, imaju značajni operativni rashod.

10. Prilikom izrade Metodologije i kriterijuma istava 7 ovog člana, Agencija uzima u obzir smjernice o dobrim praksama za tretman investicionih zahtjeva koji uključuju i zahtjeve za alokaciju troškova sa prekograničnim uticajem koje donosi ACER.

11. U slučaju da mjere iz ovog člana nisu dovoljne da obezbijede blagovremenu primjenu projekata od interesa za Energetsku zajednicu i projekata od uzajamnog interesa, primjenjivaće se smjernice o podsticajima koje donosi Evropska komisija.

Troškovi i koristi

Član 41

1. Metodologija za sektorsku harmonizovanu analizu troškova i koristi energetskog sistema, koju su usvojili ENTSO za električnu energiju i ENTSO za gas primjenjivaće se za projekte od interesa za Energetsku zajednicu i projekte od uzajamnog interesa koji spadaju u kategorije iz tačke (1)(a), (b), (d) i (f) i tački (3) stav 1 člana 17. ovog zakona.

2. Za projekte od interesa za Energetsku zajednicu i projekte od uzajamnog interesa

koji spadaju u kategorije energetske infrastrukture iz tačke (1)(c) i (e) i tački (2), (4) and (5) stav 1 člana 17. ovog zakona primjenjivaće se metodologija Komisije.

3. Agencija, u saradnji sa regulatornim organima, unutar Regulatornog odbora Energetske zajednice, učestvuje u utvrđivanju i objavljivanju niza pokazatelja i odgovarajućih referentnih vrijednosti u svrhu poređenja jediničnih investicionih troškova za uporedive infrastrukturne projekte za svaku od kategorija obuhvaćenih članom 18. ovog zakona.

4. Nosilac projekta dužan je da dostavi tražene podatke Agenciji i Regulatornom odboru Energetske zajednice. Nosilac projekta može koristiti referentne vrijednosti koje je objavio Regulatorni odbor Energetske zajednice za analize troškova i koristi specifične za projekte.

5. Agencija, gdje je to moguće u kontekstu regionalne saradnje, u skladu sa zakonom kojim se uređuje način obavljanja energetske djelatnosti, zajedno sa drugim regulatornim tijelima, provjerava dosljednu primjenu kriterijuma i metodologije za analizu troškova i koristi i procjenjuje njihov prekogranični značaj.

6. Agencija, u saradnji sa nadležnim regulatornim tijelima, na zahtjev, dostavlja procjene iz stava 5 ovog člana nadležnoj grupi.

Investicije sa prekograničnim uticajima i alokacijom troškova

Član 42

1. Opravdani investicioni troškovi, koji ne uključuju troškove održavanja, a koji su povezani sa projektom od interesa za Energetsku zajednicu ili projektom od uzajamnog interesa iz oblasti energetske infrastrukture iz člana 18 ovog zakona, a koji se odnose na dio projekta na teritoriji Crne Gore, biće pokriveni od strane korisnika sistema kroz tarife za korišćenje sistema u Crnoj Gori, u dijelu u kojem nisu pokriveni naknadama za upravljanje zagušenjima ili drugim naknadama.

2. Troškovi iz stava 1 ovog člana, koji se odnose na ugovorne strane i/ili države članice, biće pokriveni od strane relevantnih operatora prenosnih sistema ili nosilaca projekata prenosne infrastrukture ugovornih strana i/ili država članica EU, kojima projekat obezbeđuje neto pozitivan efekat.

3. Troškovi iz stava 2 ovog člana, u mjeri u kojoj nisu pokriveni naknadama za zagušenje ili drugim naknadama, snose korisnici sistema kroz tarife za pristup sistemu u Crnoj Gori, u dijelu koji pripada Crnoj Gori.

4. Odredbe iz ovog člana primjenjuju se na projekte od interesa za Energetsku zajednicu ili projekte od uzajamnog interesa, pod uslovom da najmanje jedan nosilac projekta zatraži od relevantnih nacionalnih vlasti njihovu primjenu za troškove projekta.

5. Kada projekat ima više nosilaca projekta, relevantna nacionalna regulatorna tijela će bez odlaganja zatražiti od svih nosilaca projekta da zajednički podnesu zahtjev za ulaganje u skladu sa stavom 4 ovog člana.

6. Ako projekat od interesa za Energetsku zajednicu i/ili projekat od uzajamnog interesa ublažava negativne spoljašnje uticaje, poput neželjenih tokova, i taj projekat se implementira u Crnoj Gori kao zemlji koja je izvor negativnih eksternalija, takvo ublažavanje se neće smatrati prekograničnom koristi i stoga neće biti osnova za raspodelu troškova prema TSO-u koji je pogođen tim negativnim eksternalijama.

Zahtjev za raspodjelu troškova

Član 43

1. Za projekte od interesa za Energetsku zajednicu i projekte od uzajamnoj interesa, nosilac projekta je obavezan da najmanje jednom godišnje do puštanja projekta u rad obavijesti Agenciju i druge nadležne nacionalne regulatore o napretku projekta, identifikaciji troškova i uticajima povezanim s njim.

2. Kada projekat od interesa za Energetsku zajednicu ili projekat od uzajamnog interesa dostigne dovoljan stepen zrelosti i procijeni se da će biti spreman za početak faze izgradnje u narednih 36 mjeseci, nosilac projekta, nakon konsultacija sa operatorima prenosnog sistema iz ugovornih strana i/ili država članica koje ostvaruju značajan neto pozitivan uticaj od njega, podnose zahtjev za investiciju.

3. Taj zahtjev za investiciju uključuje zahtjev za prekograničnu raspodjelu troškova i podnosi se Agenciji i svim drugim nadležnim nacionalnim regulatorima, uz sljedeću prateću dokumentaciju:

- 1) ažuriranu analizu troškova i koristi koja je specifična za projekat i izrađena u skladu s metodologijom definisanom u članu 41 ovog zakona. Analiza mora uzeti u obzir koristi koje projekat donosi izvan granica ugovornih strana i/ili država članica EU na čijoj se teritoriji projekat nalazi. Pri tome se obavezno koriste najmanje zajednički scenariji koje su razvili ENTSO-E ili ENTSO-G za planiranje razvoja mreže. Ako se koriste dodatni scenariji, oni moraju biti usklađeni s energetske i klimatskim ciljevima Energetske zajednice za 2030. godinu, kao i ciljem postizanja klimatske neutralnosti do 2050. godine.
- 2) poslovni plan koji procjenjuje finansijsku održivost projekta, uključujući odabrano rješenje za finansiranje, a za PEI ili PMI iz kategorije energetske

infrastrukture iz tačke (3) stava 1 člana 18 ovog zakona, rezultate tržišnog testiranja;

3) kada se nosioci projekta slože, obrazloženi prijedlog za prekograničnu raspodjelu troškova.

4. Kada projekat vodi više nosilaca, oni su obavezni da zajednički podnesu zahtjev za investiciju.

5. Agencija je obavezna da, po prijemu, bez odlaganja dostavi kopiju svakog zahtjeva za raspodjelu troškova Regulatornom odboru Energetskoj zajednici i Sekretarijatu Energetske zajednice radi informisanja.

6. Agencija je dužna, na zahtjev Grupa, da čuva povjerljivost komercijalno osjetljivih informacija.

Odluka Agencije o raspodjeli troškova

Član 44

1. Agencija je obavezna da sarađuje s drugim nacionalnim regulatorima kako bi donijela zajedničku koordinisanu odluku o raspodjeli efikasno nastalih investicionih troškova koje će snositi svaki operator sistema za projekat, kao i njihovom uključivanju u tarife, nakon konsultacija s nosiocima projekta.

2. Koordinisana odluka iz stava 1 ovog člana donosi se u roku od šest mjeseci od kada posljednji od relevantnih nacionalnih regulatora primi zahtjev za raspodjelu troškova.

3. Ukoliko zajednička analiza Agencije i drugih relevantnih regulatora zaključi da projekat ili dio projekta ne pruža značajan neto benefit u bilo kojoj ugovornoj strani i/ili državi članici EU, donosi se odluka o odbijanju zahtjeva za investiciju, u cijelosti ili djelimično.

4. Pri raspodjeli troškova, Agencija u saradnji s drugim relevantnim regulatorima uzima u obzir stvarne ili procijenjene:

- 1) prihode od zagušenja ili druge naknade;
- 2) prihode iz kompenzacionog mehanizma između operatora sistema za prenos, uspostavljenog u skladu sa zakonom kojim se uređuje način obavljanja energetskih djelatnosti i zakonom kojim se uređuje prekogranična razmjena električne energije i prirodnog gasa.

5. Raspodjela troškova sa prekograničnim uticajem uzima u obzir ekonomske, socijalne i ekološke troškove i koristi projekata u ugovornim stranama i/ili državama članicama EU, kao i potrebu za osiguravanjem stabilnog finansijskog okvira za razvoj PECL i PMI, uz minimizaciju potrebe za finansijskom podrškom.

6. Pri raspodjeli troškova sa prekograničnim uticajem, Agencija u saradnji s drugim relevantnim nacionalnim regulatorima, nakon konsultacija sa odgovarajućim OPS-ovima,

nastoji postići međusobni dogovor zasnovan, ali ne ograničen, na informacijama iz tačaka (1) i (2) stava 3 člana 41 ovog zakona.

7. Njihova procjena uzima u obzir sve relevantne zajedničke scenarije uspostavljene za planiranje razvoja mreže koje razvijaju ENTSO-E ili ENTSO-G, kao i druge scenarije za planiranje razvoja mreže, omogućavajući robusnu analizu doprinosa PEI-a Energetskoj zajednici i PMI-a energetske politici EU u vezi sa dekarbonizacijom, integracijom tržišta, konkurencijom, održivošću i sigurnošću snabdijevanja. Kada se koriste dodatni scenariji, oni moraju biti u skladu s energetske i klimatske ciljevima Energetske zajednice za 2030. godinu i klimatske ciljem neutralnosti do 2050. godine.

8. Prilikom izrade zajedničke odluke iz stava 1 ovog člana, Agencija uzima u obzir smjernice o dobrim praksama za tretman investicionih zahtjeva koji uključuju i zahtjeve za alokaciju troškova sa prekograničnim uticajem koje donosi ACER.

9. Agencija u saradnji s drugim relevantnim nacionalnim regulatorima bez odlaganja obavještava Energetski regulatorni odbor i Sekretarijat Energetske zajednice o odluci o raspodjeli troškova zajedno sa svim relevantnim informacijama u vezi s tom odlukom.

10. Odluka o raspodjeli troškova sadrži detaljna obrazloženja za raspodjelu troškova između ugovornih strana, uključujući sljedeće:

- 1) procjenu uticaja na svaku od uključenih ugovornih strana i/ili država članica EU, uključujući uticaj na mrežne tarife;
- 2) procjenu poslovnog plana iz tačke (2) stava 3 člana 23 ovog zakona;
- 3) regionalne ili šire koristi za Energetsku zajednicu i/ili EU, kao što su sigurnost snabdijevanja, fleksibilnost sistema, solidarnost ili inovacije koje bi projekat mogao generisati;
- 4) rezultate konsultacija sa relevantnim nositeljima projekta.

11. Agencija je obavezna da objavi odluku o raspodjeli troškova na svojoj web stranici, kao i u u Službenom listu Crne Gore.

Uključivanje investicionih troškova u tarife

Član 45

1. Agencija uključuje relevantne opravdane investicione troškove u tarife, u skladu sa zakonom kojim se uređuje način obavljanja energetske djelatnosti i preporukama koje je usvojio Energetski regulatorni odbor za dobre prakse u tretmanu investicionih zahtjeva za projekat od interesa za Energetsku zajednicu, odnosno ACER za projekat od uzajamnog interesa, u skladu s raspodjelom investicionih troškova koje snosi svaki operator sistema za projekat

2. Za projekte na teritoriji Crne Gore, Agencija procjenjuje, gdje je to primjenjivo, da li bi moglo doći do problema priuštivosti zbog uključivanja investicionih troškova u tarife.

3. Na osnovu prekogranične raspodjele troškova iz člana 24 ovog zakona, Agencija uzima u obzir stvarne troškove nastale od strane operatora prenosnog sistema ili drugog nositelja projekta kao rezultat investicija prilikom utvrđivanja ili odobravanja tarifa, ukoliko ti troškovi odgovaraju troškovima efikasnog i strukturno uporedivog operatera.

4. Agencija uzima u obzir troškove iz ovog člana prilikom utvrđuje tarifa za korišćenje sistema u skladu sa zakonom koji uređuje obavljanje energetske djelatnosti.

5. Agencija utvrđuje kako se troškovi prekograničnih projekata, uključujući troškove koji pripadaju Crnoj Gori tokom prekogranične distribucije, odražavaju u mrežnim tarifama, čak i u slučajevima kada Energetski regulatorni odbor ili ACER donose odluku o raspodjeli troškova, uzimajući u obzir te odluke.

Odluka o raspodjeli troškova od strane Energetskog regulatornog odbora ili ACER-a

Član 46

1. U slučaju da Agencija i drugi relevantni nacionalni regulatori ne postignu sporazum o investicionom zahtjevu u roku od šest mjeseci od dana kada je zahtjev primio posljednji od relevantnih nacionalnih regulatora, Agencija bez odlaganja obavještava Energetski regulatorni odbor, Sekretarijat Energetske zajednice i ACER za projekat od interesa za Energetsku zajednicu i projekat od uzajamnog interesa.

2. Agencija zajedno s drugim relevantnim nacionalnim regulatorima može takođe zajednički podnijeti zahtjev za odluku o projektu od interesa za Energetsku zajednicu Energetskom regulatornom odboru ili zahtjev za odluku o projektu od uzajamnog interesa ACER-u.

3. Agencija i nositelji projekta su obavezni da sarađuju s Energetskim regulatornim odborom i ACER-om na njihov zahtjev kako bi pomogli u donošenju odluke.

4. Nosioc projekta i Agencija su obavezni da postupaju u skladu sa pojedinačnim odlukama koje su im upućene, kao i sa obavezujućim odlukama koje donose Regulatorni odbor Energetske zajednice i ACER. Agencija je dužna da osigura usklađenost sa pojedinačnim odlukama koje su usvojili Regulatorni odbor Energetske zajednice i ACER.

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Rok za donošenje podzakonskih akata

Član 47

1. Uputstvo o procedurama iz člana 34 ovog zakona donijeće se najkasnije do 25. oktobra 2025.
2. Agencija je dužna da metodologiju i kriterijume iz člana 37 ovog zakona utvrdi u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.
3. Ostali podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Rješavanje sporova na miran način

Član 48

1. Crna Gora, jedna ili više ugovornih strana i jedna ili više država članica nastojeće da sporove rješavaju usaglašavanjem, posredovanjem ili na drugi miran način, uključujući sudsko rješavanje i arbitražu.

Stupanje na stagu

Član 49

1. Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".